

CUVÂNTUL AUTORULUI

Schimbările structurale ale mediului internațional survenite în ultimele aproape două decenii, generate, în principal, de intensificarea fenomenului globalizării, au determinat implicit conștientizarea unor noi amenințări la adresa securității naționale și internaționale. Prin urmare identificarea acestor noi tipuri de amenințări a condus la reorientarea eforturilor pentru asigurarea securității de la amenințările de tip clasic militar către amenințările asimetrice precum rețelele transfrontaliere de crimă organizată, terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă sau fenomenul corupției.

Acest flagel reprezentat de binomul corupție-criminalitate organizată amenință direct valorile morale ale societății, subminează încrederea cetățenilor în instituțiile statului de drept, a democrației pluraliste și respectării drepturilor fundamentale ale omului, ajungând să pună sub amenințare progresul social și economic.

Criminalitatea organizată și corupția sunt fenomene omniprezente, întâlnite în țări diferite din punct de vedere economic sau al dezvoltării sociale. Deși anumite societăți prezintă vulnerabilități mai ridicate decât altele și pot suferi mai mult de pe urma efectelor devastatoare ale celor două fenomene, nicio țară din lume nu este, în prezent, imună la influența distructivă a criminalității organizate și corupției.

Conștientizarea acestor evoluții fără precedent înregistrate de fenomenul corupției și cel al criminalității organizate, m-au determinat să acorde atenție sporită acestor noi tipuri de amenințări.

La nivel internațional s-a stabilit deja un consens că cele două fenomene reprezintă o amenințare directă pentru buna funcționare a oricărui stat.

Eforturile comunității internaționale s-au materializat prin încheierea mai multor convenții internaționale care au în vedere abordarea concertată cu privire la diminuarea efectelor crimei organizate și corupției în cadrul societății.

Corupția este unul din fenomenele cu risc de destabilizare care însoțește societatea internațională actuală.

Raportul dintre corupție și crimă organizată este caracterizat de faptul că, de sine stătătoare, corupția se poate manifesta și în lipsa contextului fenomenului crimei organizate, însă crima organizată fără corupție este greu de conceput. Principala pârgă de acțiune a unei puternice și influente rețele de crimă organizată este corupția. Este un instrument preferat de crima organizată datorită caracteristicilor sale eficiente și a caracterului discret prin care se manifestă.

O altă relație ce pare indisolubilă este cea dintre criminalitatea organizată și terorism, evidențiind și mai puternic implicațiile pentru securitate națională. În urma evenimentelor din 11 septembrie 2001 abordarea strategică privind crima organizată a fost regândită, fiind tratată în strânsă legătură cu formele de manifestare ale terorismului. Astfel instituțiile din domeniul securității naționale și-au reconsiderat poziția apreciind că terorismul și criminalitatea organizată reprezintă amenințări strategice.

Această schimbare de perspectivă este motivată de similitudinile remarcate între cele două fenomene, deseori acompaniate de utilizarea corupției în atingerea obiectivelor.

Pentru toate țările, reducerea corupției și criminalității organizate, a devenit un imperativ, datorită faptului că aceste fenomene tind să acapareze întreaga structură a statului.

Manifestarea multi-dimensională a corupției și criminalității organizate au obligat statele să dezvolte măsuri mai cuprinzătoare pentru a ajunge să abordeze și relații structurale mai vaste, inclusiv organizarea internă a sistemului politic, relațiile dintre instituțiile cheie ale statului, relațiile dintre stat și societatea civilă.

În prezent, cu greu mai poate fi realizată delimitarea întrepătrunderii fenomenului corupției și criminalității.

De aceea, abordarea unuia dintre ele conduce implicit la celălalt, existența, etiologia lor, formele de manifestare, evoluția și tendințele lor, precum și tactica și strategia de contracarare a acestora fiind aproximativ aceeași.

Valurile de extindere din ultimul deceniu ale NATO și Uniunii Europene au transformat regiunea Mării Negre în granița de est a spațiului occidental de securitate și coproșperitate.

Zona a fost preluată atât cu valorile care o identifică, cât și cu țările care o personalizează: migrația ilegală, traficul ilicit de droguri, de arme și ființe umane, crima organizată, economii neperformante, corupția, fraudă, conflictele înghețate, proliferarea armelor de distrugere în masă și multe altele. Toate acestea au tendința de a se reuni în jurul Mării Negre. Pe fondul labilității perioadei de tranziție a zonei, ele se pot dezvolta, ca, apoi, ajunse la maturitate, să se constituie în valuri succesive care să se spargă pe malurile Atlanticului.

Rezultă deci, că există riscul ca factorii insecurizanți cu care se confruntă acum statele ce formează „limes-ul” est-european să fie întâlniți, mai devreme sau mai târziu, dar într-o formă agravantă, de cealaltă parte a continentului. Aceasta conduce nemijlocit la atribuirea de către comunitatea euro-atlantică a statutului primordialității urmăririi și combaterii riscurilor, pericolelor și amenințărilor existente sau emergente în zona extinsă a Mării Negre.

Din această perspectivă, ONU, NATO, UE, SUA, statele europene și organisme regionale economice, de securitate și de altă natură s-au implicat activ în realizarea unei rețele dense de mecanisme de cooperare.

Aproape fără excepție, în fiecare nod al acesteia se găsește România.

Întărirea cooperării și solidarității regionale este esențială pentru securitatea în regiunea Mării Negre. Pentru România, ca și pentru Bulgaria, Turcia și alte state care au aderat sau sunt în curs de aderare la valorile euro-atlantice, realizarea acestor obiective este complementară preocupărilor privind integrarea europeană.

Nevoia de a soluționa în mod concret și de durată crizele grave înregistrate la nivel continental reprezintă motivația și impulsul pentru continuarea unei abordări proactive.

De altfel, această abordare a devenit regula în comunitatea euro-atlantică și, odată cu integrarea României în Uniunea Europeană, nu ne putem sustrage ei. Țările din zona extinsă a Mării Negre, în ultimii ani, au făcut dovada trecerii realizării securității și stabilității proprii regiuni în rândul intereselor fundamentale ale fiecăreia.

Organismele statale și organizațiile neguvernamentale au fost nevoite să caute și să propună soluții proprii pentru realizarea acestor interese, valorificând specificul și similitudinile regionale, cultivând cooperarea și solidaritatea reciprocă. Desigur, nu la toate au fost finalizate negocierile, sau nu s-a găsit încă o formulă unanim acceptată de punere în operă a altora, dar marea lor majoritate își etalează valorile.

Toate acestea demonstrează că problematica Mării Negre este tratată de fiecare actor local cu deosebită atenție, ca o chestiune vitală, de interes național și nu numai.

În acest sens, România și-a asumat o misiune deosebit de importantă și, în același timp, delicată, referitoare la zonă. Trecerea de la rolul de subiect în cadrul diverselor formule de cooperare la acela de promotor al intereselor spațiului în dialogul universal, nu face decât să deschidă un nou capitol în diplomația românească.

Prin această modificare comportamentală de substanță se urmărește cunoașterea și stimularea înțelegerii de către comunitatea internațională a specificității problemelor cu care se confruntă statele aparținătoare țărilor.

Se dorește, astfel, internaționalizarea cunoașterii și înțelegerii corecte a acestor probleme, atragerea organismelor internaționale și a statelor interesate în gestionarea riscurilor, pericolelor și amenințărilor cu care se confruntă arealul. Obiectivul final este realizarea unei politici regionale coerente, dinamice și anticipative, având drept scop creșterea încrederii și cooperării în zonă, în acest mod, dezvoltarea sa din punct de vedere economic, social și civilizațional.

În intenția de a evita o posibilă izolare față de o Europă tot mai unită și mai selectivă, statele din zona extinsă a Mării Negre desfășoară acțiuni în direcția adoptării valorilor europene: democrația, respectarea drepturilor omului, prosperitatea, libertatea și lupta împotriva terorismului. O bună parte dintre aceste state doresc integrarea în NATO și/sau UE. Multiplele și deloc ușoarele obiective de realizat, termenele stricte din „foile de parcurs” și calitatea impusă rezultatelor determină direcționarea activităților către operaționalizarea forțelor și mijloacelor proprii. Peste toate acestea se adaugă acțiunile concurențiale desfășurate în vederea aderării într-o etapă cât mai apropiată de lărgire a structurilor euro-atlantice.

Pentru aceasta, sectorul de securitate este nevoit să treacă acum printr-o „nouă generație de reformă”.

Este posibil ca, în lipsa unor orientări politice clare, în contextul agendei neterminate a pregătirii specialiștilor de anvergură internațională, să apară o

renaționalizare a securității. Problemele zonale, considerate că se vor rezolva de la sine, odată cu mutarea frontierei euro-atlantice dincolo de granița lor, vor oferi mai puțină atracție. Pe de altă parte, statele NATO și UE, preocupate de realizarea securității în sistemele la care au aderat, vor trece în plan secund realizarea altor instrumente de cooperare specifice regiunii. Pe fondul acestei vulnerabilități, apare riscul să se piardă de sub control întregul eșafodaj al securității și stabilității Zonei Extinse a Mării Negre, cu urmări ușor de intuit.

În concluzie, această carte s-a dorit a fi un model, o paradigmă bine conturată asupra viitorului securității zonei, care este greu de oferit. Ea poate fi dată abia după ce se va constata dacă arealul este capabil să devină o prelungire a spațiului euro-atlantic sau va rămâne doar o zonă de clivaj care să marcheze strict Europa unită de un conglomerat de state asiatice. În oricare dintre variante, există o minimă certitudine: importanța geopolitică a Zonei Extinse a Mării Negre ce se va menține, iar valoarea ei geo-economică se va păstra, atâta timp cât nu vor apărea resurse energetice alternative mult mai atrăgătoare.

comisar-șef de poliție

CĂTĂLIN-GABRIEL BUTOI-PUȚ

